

(ΔΙΠΛΗ ΓΙΟΡΤΗ)



ÇİFTE BAYRAM

Küçük çocukların gülüşleri ve ağlayışlarıyla kokulandırılmış, erdemiyle renklendirilmiş olan vaftiz töreni güzel bir aile yortusudur. Ebeveynin sevecenliği, arkadaşların sevgisi tatlılık ve serinlik damlamakta, ki onlar yarının umudunu ve bir hayatın vaadini ellerinde tutmaktadırlar.

Kilisemizin, sevinç veren yortusu olan vaftiz töreni, aynı zamanda da mübarek bir aile yortusudur. Bütün aileyi kucığına davet eder ve onu kabul ediyor. Onu mabede götürür. Vaftiz kazanını hazırlar, papazıyla çocuğu alıp kendisine ve İsa Mesih'in aziz ailesine üye yapar. Yeni vaftiz olmuş olan çocuk, ailesinin iki defa çocuğudur. Ki onlar da kilisenin çocuklarıdır. Bunların tümü bir aile, bir soy, İsa Mesih'in soyu. Sade bir insanî sevinç ve en ulu bir ilâhî bileşimidir. Allah, hayatımızın günlük olaylarına ellerini uzatıyor ve onları ebedîleştiriyor. Bizim sevincimize

dokunuyor-değiyor ve onu erdeme çeviriyor. İnsanların önemlilerini alıp Allah'ın alâkalarına yükseltiyor.

EBEDÎ HAYAT İÇİN «KAPI»

Haklı olarak, Hristiyanlığ'ın kurucuları, vaftiz törenini bir kapı ve bir geçit olarak nitelendiriyorlar. İnsan oradan başka bir hayata geçer. Ebediyetin nimetleriyle yeryüzündeki hayatını zenginleştiriyor. Kutsal Ruh'un gücüyle, bütünüyle, beden ve ruh olarak suya daldırılıyor ve sulanıyor. O, basit fanî ve bedbaht bir Adem oğlu değil, artık ona Allah'ın şanlı ve ölümsüz çocuğu hakimiyeti verilir. Aslında her yönü ile topraktan yaratılmış biri olarak kaldığı halde, aynı zamanda gökyüzüne ait de oluyor. Bu dünyanın kaideleriyle görüyor, işitiyor, hareket ediyor ve hissediyor, ancak buna ek olarak da, Allah'ın krallığının hükümleriyle de davranıyor. O artık sadece bir insan değildir, o Hristiyandır. O, karanlıktan ışığa, ölümden hayata ve ortak olan dünyadan yeni dünyaya geçmiştir.

Vaftiz törenine atfen söylenenlerden hiçbiri bir mübalağa değildir, fakat bir mukayese de değildir. Teslis esaslı Tanrı inancına göre vaftiz edilen herkeste bunlar gerçekten ve kelimenin tam anlamıyla meydana gelirler. Hangi zaman ve mekânda olursa olsun. Ve galiba da, neyin meydana geldiğini anlatmakta yetersiz kalıyorlar. Çünkü, ifade edilemez olanları nasıl söyleyebilirsin? İlâhî olanları insan diliyle nasıl söyleyebilirsin? Yeryüzü diliyle, gökyüzüne ait olanları nasıl söylersin? Aziz Hrisostomos diyor ki: «Vaftiz ile nimetlerin sermayesini bulunduruyoruz». Yani bütün iyi şeylerin bir arada oluşları var bizde. İnsanoğlunun, zevkini sürebileceği ve de Allah'ın verebileceği bütün nimetlerin kökenleri vaftizdedir. Onlar orada bir servettirler ve oradan kaynaklanıyorlar. İlk nimetleri de aziz peder sayıyor: Günahların affı, kutsama, Kutsal Ruh'un kinonyası, evlât edinme. Dinsel sır çiftte faaliyette bulunuyor: Negatif olarak, günahları siliyor, önce Adem ile Havva'nın işledikleri günahları ve sonra da bütün diğer günahları. Pozitif olarak da, ebedî hayata hazırlıyor, o hayat ki, Kutsal Ruh'un armağanlarıyla şimdiden tadını çıkarabilir. Böylece insanın ihtiyaçlarını tamamen giderir ve onu manevi bir yaratık olarak tamamlar.

VAFTİZİN «İLÂHÎ İŞARETLERİ»

Hristiyanca bir hayat yaşamak için, vaftizin belli başlı anlamını ve de İncil'i temel ve başlangıç olarak belirleyen, önce İsa Mesih'in ta kendisidir. Bedenen yanlarından ayrılmadan önce, havarilerine tembih etti: «Gidiniz ve bütün milletleri Baba Tanrı, Oğul Tanrı ve Kutsal Ruh

adına vaftiz ediniz. Size verdiğim bütün emirlerimi, onların tutup uygulamasını öğretiniz» (Mattheos 28,19-20). İsa Mesih'in havarileri olabilmemiz için, onun emirlerini uygulamadan başka, ondan önce ve öncelikle vaftiz olmak gerek. Teslis inançlı Tanrı'ya göre vaftiz edildiğimizde, işte o zaman bizim havariliğimiz geçerlidir ve artık o vakit Hristiyan sayılıyor. Başka türlü ise, bir öğretimin basit bir dinleyicisi kalır, bir dinin mensubu olur, ama Kilisenin inançlı üyeleri olamayız. Vaftiz olayının anlamı böyle bir şeydir. Kilise tarihçisi Lukas, bize haber verip diyor: «Eskiden, vaftizleri ilâhî işaretler, mucizeler, diller öğrenip konuşmalar gibi şeyler takip ediyordu» (Resullerin İşleri 10,44-48), bunlarla da taşıdıkları büyük anlam vurgulanıyordu. Bu çarpıcı usulle yeni inananlar onaylanıyordu. Onlar ki, Allah'ın varlığı için aşikâr tasdiklere ihtiyaç duyuyorlardı. O vakit ve her zaman, Vaftizi takip eden, gerçekten önemli ilâhî işaretleri, manevî yetenekleri, yani inancı, ümidi, sevgiyi, sevinci, barışı, sabrı, ahlâklılığı, doğruluğu, mülâyimliği ve de ruhun diğer meyvelerini daha kolay değerlendirmede kendilerine yardımcı olunuyordu (Galatas 5,22). Bugün, o ivedi ilâhî işaretler verilmiyorlar, çünkü af-bağışlama ortadadır. Lâkin, sürekli olan yetenekler, her vaftiz edilen kişide muntazaman vardır ve arananlar da onlar zaten. Aziz Hrisostomos da, «Bunları isteyiniz», «Büyük ölçüde bu işaretleri», diye teşvik ediyor.

DİNSEL SIR VE AYİN

Ancak bu büyük ve kutsal şeyler, inançlının «iç»'ine nasıl yerleştiriliyorlar? İnsan hangi mana ile Hristiyan oluyor? Hangi yolla-usulle karakteri biçimleniyor ve zihniyeti de biçim değişimine uğruyor? Psişik bir kişi hangi güçle tinsel oluyor? Bunların tümünün olduğu ne kadar kesin ise, insan akli tarafından tamamen anlaşılmaz oldukları da o kadar kesindir. Vaftiz olayı dinsel bir sırdır ve kutsal bir dinsel sır. Allah'ın sırrı, öyle ki, o, sadece insanlar tarafından ve dinin aracılığıyla ve yaşanmakla mümkündür. Akıl onu kavrayamaz. Duyular onu anlamakta yetersiz olup sezgi de ona yaklaşıyor bile. Fakat, vaftiz olayı, dinsel sırdan başka, bir ayindir de. Ayini ise, görebilir ve müşahede edebiliriz. Allah, görünemeyenleri, kavranamayanları ve de maddî olmayanları, gözle görülebilen maddî nesnelere akıllıca birleştirdi. Görünemeyenleri mümkün olduğunca görebilmek için, görünenleri, üzerinde durabileceğimiz bir temel oluşturur.

Vaftiz ayini dinsel sırrı esnası ve içerisinde, ta havariler yıllarından bu ana kadar, hangi usulle gerçekleştirildiğini ve onun tarihini net olarak görüyoruz. Baştan, irşat olayı var. İncamımızın öğretilmesi, çok eskilerde yetişkinlere hitap ediyordu, çünkü o zaman Hristiyanlığa büyük yaşta

geliyorlardı. Bu, bugün için vaftiz babasına havale ediliyor. Vaftiz babası olan kişi, vaftiz edilen küçük çocuğa zaman içerisinde sorumlu bir biçimde irşat etmek düşer. Sonra da itiraf olayı, «nurlanma» gelir. Şeytanı ve onun yardımcılarını kovduğunu, İsa Mesih ve azizleriyle aynı safta yer aldığını ilân eder. Müteakiben, dua ve niyazlar, sonra da vaftiz olayı meydana gelir. Papaz, Baba Tanrı, Oğul Tanrı ve Kutsal Ruh'un isimlerini anarak, Allah'ın kulunu yani vaftiz edilen çocuğu üç defa vaftiz kazanının suyuna batırır ve onu artık yeni ismiyle çağırır. Sonra da ona beyaz elbise giydirilir -ki bu da kazandığı temizliğin sembolüdür-, elinde yanan bir mum tutar ve bununla sahip olduğu inancın ışığını bildirir. İnananların ayinine katılır ve kutsamış şarap içerek komünyon alır. O şimdi artık Allah krallığının bir vatandaşıdır. Onun adı hayat kitabına yazıldı. Kilisenin üyesi oldu. Aziz ve kusursuz, zihniyetinden ve dünyasından farklı bir şekilde ve Allah ile ona tapmağa kendini adanmış olarak. O şimdi artık Hristiyan ve küçük bir İsa Mesih'tir.

Dinsel sır böyle gerçekleşiyor. Vaftiz olayı esnasında, hissedilen faaliyetlerle paralel olarak, duyu ötesi ilâhî azamet de hiç hissedilmeden tesir eder, hem de dinamik bir biçimde. Ancak, tabî ki bunu açıklamak mümkün değildir. Dinsel sırlar açıklanamaz, sadece ifşa edilirler. Onları da, Allah'ın ta kendisi, O'nun havarileri ve Kilise ifşa eder. Allah öğretmesiyle, havariler öğretim ve davranışlarıyla ve Kilise de kutsal gelenekleriyle. Vaftiz dinsel sırrı için onların bilirkişisi bize ne der?

YENİDEN DOĞUŞ

İsa Mesih'imiz, İoannis'in İncili'nin üçüncü bölümünde yazılı olan, Nikodimos ile yaptığı sohbetinde, özellikle Vaftiz dinsel sırrı olayına açıklama getirmektedir. Yahudilerin başı olan bu kişi, İsa Mesih'e karşı hayranlık ve saygı dolu bir halde, yanına varıp onun havarisi olmaya geldiği gece, İsa Mesih ona şunu ifşa ederek kendisine der: «Bir kişinin, Allah'ın krallığına girebilmesi için, o zatın (Allah'tan doğmuş olması gerek)». Ve ... bilge ve yaşlı ferisi, tereddüt ve şaşkınlıkla, ihtiyar bir kişinin yeniden doğması, ikinci defa annesinin karnına girmesi nasıl olur diye sorduğunda, İsa Mesih ona şöyle deyip kendisine açıklar: «İkinci defa karından doğmayacak, o, sudan ve ruhtan» doğacak. Meydana gelecek olan yeni insanın yeni eti ve vücudu olmayacak, onun yeni ruhu olacak. Çünkü, «Etten doğmuş olan et olur ve ruhtan doğmuş olan ruhtur». (İoannis İncili 3,6). İşte başlıca, Vaftiz olayının ne olduğu: O, bir manevî yeniden doğuştur. Su, Kutsal Ruh tarafından kutsallaşıp karın olur, rahim olup içine inançlı kişi girer ve yeniden doğmuş olarak dışarı çıkar. O artık Allah'ın çocuğudur. Ebeveyninin evlâdı olarak nasıl dünyaya gelmiş ve ebeveyninin özelliklerini almışsa -bedenen ve ruhen-

öylece de şimdi Allah'ın özelliklerini taşıyarak, Kutsal Ruh'un hediyeleriyle dünyaya gelir.

Aslında biz, sadece aracı, suyu görüyoruz. Ve, «sudan» meydana gelmiş bir doğum gibi, suya dalışı ve sudan yukarıya çıkışı anlayabiliyoruz. «Ruh'tan» olanı anlayamıyoruz. Nitekim, manevî doğuşun da nasıl olduğunu anlayamadığımız gibi. Bu, olmuyor anlamına gelmez. Allah, bu makul soruya bir örnekle Nikodimos'a cevap veriyor ve diyor ki: «Rüzgâr, istediği yerde eser. Onun estiğini işitirsin. Ancak nereden gelip nereye gittiğini bilmezsin, yani onu görmezsin. Ruhtan doğan da herkes böyledir» (İoannis İncili 3,8). Sanıyorum ki, eğer İsa Mesih, günümüz insanlarına karşı hitap etseydi, o vakit kendilerine şunları söyleyebilirdi: «Oksijen her yerde mevcuttur. Onu teneffüs ediyorsun, fakat onu hissetmiyor ve görmüyorsun. Kutsal Ruh'un erdemiyile böyle oluyor. Her vaftiz edilen kişide manevî yeniden doğuşu meydana getiriyor, fakat vaftiz edilen kişi bunun bilincinde değildir. Sadece, yeniden doğmuş olan Hristiyanda, manevî yetenekleri görebilirsin. Onun imanını, onun sevgisini ve onun umudunu». Gerçekten, bir insanın yeniden doğmuş olmasını işittiğimizde, garip bir duyguya kapılmamıza gerek yoktur. İnsanın bedeni su içinde nasıl ıslanıyorsa, buna benzer bir biçimde de insanın bütün varlığı ve benliği, gizli bir usulle, ilâhî bir lütufla sulanmaktadır.

DIRİLİŞ

Ancak, nasıl olduğunu anlayamıyorsak da, hangi ilâhî güce göre Vaftizde, yeniden doğuşun gerçekleştiğini anlama isteğimiz bizim hakkımızdır. Allah'ın her şeye gücü yeterliliği var. Fakat, burada, rahat bir şekilde idare edeceği tabii olaylar söz konusu değildir. İnsan tabiatı üzerinde manevî faaliyetler söz konusu olup, onun içine yerleşmeleri için, eğer «basacak bir yerleri» ve izinleri yoksa, o vakit müdahalede bulunmazlar. Onun için de Nikodimos öğrenmek istedi: «Bunlar nasıl olurlar?» İnsanın dirilişi için, Allah'ın lütfunun başarıya ulaşmasında imkânı veren kimdir? Allah'ın cevabı kat'î ve karşı çıkılmazdır: «Musa, çölde yılanı kaldırdığı gibi, İsa Mesih de böyle kaldırılmalıdır ki, ona inanan her kişi kaybolmasın, ebediyete kadar yaşasın» (İoannis İncili 3,14-15). İsa Mesih'in çarmıhı, İsa Peygamber'in ölüm ile dirilişi, insanın tabiatına, günahın ölümden Ruh'un hayata geçmesine, yeniden doğuşuna veya daha doğrusu da dirilişine imkân sağlamaktadır. Herhangi bir mükemmel insanın göğe çıkmasına gerek olup, ebedî hayatı hapsederek onun manevî istidatlarını insanlara mal edecekti (Prbl. Ef 4,8). Bu, sadece İsa Peygamber olmuştu. O ki, mükemmel bir insan olarak, ve de bununla beraber mükemmel bir Tanrı gibi ölümü

yendi ve her insanın hatırı için ebedî hayatı fethetti. «Hiç kimse gökyüzüne çıkmadı. Sadece gökyüzünden inen kişi. İsa Peygamber ki o da gökyüzündedir» (İoannis İncili 3,13). Buna iman gerek. Ancak, kim ki dirilişe inanıyorsa, vaftizin içinden geçerek yeniden doğabilir ve Ruh'un hayatının tadını çıkarabilir. Hem de, bu hayatı, bu gelecek olan hayatı, sadece ruhu ve canıyla değil de, bedeniyle de tadını çıkaracaktır, tabî ki önce ölüp sonra dirildikten sonra. Çünkü İsa Mesih'in dirilişi, bütün ölü cesetlerin dirilişini de garanti altına alıyor. Havari Pavlos'un da dediği gibi, vaftiz edilenler, «ölülerin hesabına vaftiz ediliyorlar» (A Korinthoslulara 15,29). İnançla, yani ölümler diriliyorlar ve cesetlerinin bu dirilmiş halleriyle ebedî olarak yaşayacaklardır.

İşte bak, vaftiz olayı, yeniden doğuştan başka, bir de diriliştir de. İsa Mesih ile mezara gömülüyor ve onunla da diriliyoruz. Dinsel sır kutsal saatinde, sudan bir mezara girer gibi giriyor ve sonra da ondan, İsa Mesih'in ölümü ve dirilişinin inayetiyle, ölümlerden çıkar gibi çıkıyoruz. Havari Pavlos, Romalılara gönderilen mektubunda sarahaten diyor ki: «Ya da bilmiyorsunuz, biz, İsa Mesih'te vaftiz olmuş olan hepimiz, O'nun ölümünde mi vaftiz edildik? Biz, O'nunla beraber, vaftiz aracılığıyla ölüme öyle bir gömülmüşüz ki, İsa Mesih ölümlerden Allah'ın şanıyla nasıl dirildiyse, biz de böyle yeni bir hayat yaşayabilelim» (Romalılara 6,3-4).

AŞILAMA

Havari Pavlos, Vaftiz ile yaşadığımız diriliş olayına, başka bir örnekle, aşılama örneğiyle, sarahaten bir açıklama getiriyor. Yemiş veren bir ağaçtan bir «tomurcuk» veya küçük bir parça alıp onu yabancı bir ağaca yerleştirmekle, yabancı ağacı aşıyoruz ve yemiş vermeyen bu ağacı yemiş verir hale getiriyoruz. Biz de buna benzer, ancak bunun tersi olarak, bizler yabancı ağaçlar gibi, vaftiz olayıyla, İsa Mesih'in bedeninde aşılanıyor ve onunla bir olarak, O'nun yaptığı gibi ölüyor ve diriliyoruz. Havari açıklayarak diyor ki: «O'nun ölümü gibi bir ölümden onunla birleştik ve O'nun dirilişi gibi bir dirilişinde de» (Romalılara 6,5). Diyebiliriz ki, İsa Mesih'in üzerinde filizleniyoruz, böylece de hayatının iştirakçisi oluyoruz. Küçük İsa Mesih'ler kılığına giriyor ve ismimizde de var olduğu gibi, yani Hristiyanlar oluyoruz.

ELBİSE

Bu bir mecaz değildir. Hristiyan, sadece İsa Mesih'in adını taşıyan anlamına gelmeyip, İsa Mesih'i taklit etmek ve ona benzeyeni yapmak demektir. Bir kişi İsa Mesih adına vaftiz olduğunda, havari Pavlos, tam

olarak ne anlama geldiğini anlatabilmek için güzel bir mecaz kullanıyor. «İsa Mesih'te vaftiz olanlarınız, sizler İsa Mesih'i giymişsinizdir» (Galatas 3,27). Vaftiz olayıyla, bir bakıma İsa Mesih'i giyiyoruz. Yüzümüzün üzerine O'nun yüzünü giyiyoruz ve onunla ıslah oluyoruz. İsa Mesih'inmiş gibi görünmüyoruz, sadece O'nun maskesini takmıyoruz - Allah aşkına, çünkü biz o zaman riyakâr, maskara ve dolandırıcı oluruz - ancak, biz O'nun gibi olmaya çalışırız.

Bu çaba pratikte nasıl açıklanır? İsa Mesih bir şahıs olarak üç ana özelliğe sahip olup, onlar da bir şahsiyet teşkil ederler: Akıl, yürek ve istek. Bizler de şahıslar olarak, O'nun aklını, yüreğini ve isteğini bizim yaparsak, yüzünü giyebiliriz. Eğer bizim aklımız İsa Mesih'in akli olursa (A Korinthoslulara 2,16). Eğer bizim bedenimizin içi, İsa Mesih'in bedeninin içi olursa (Filippuslulara 1,18). Eğer bizim isteğimiz İsa Mesih isteği olursa (Kolossais 1,9). Yani eğer İsa Mesih'te olan zihniyeti, duyguları ve istekleri elde edersek, o vakit İsa Mesih'i giydiğimizi söyleyebiliriz. O zaman Vaftiz standardını, onun hedefini ve manasını yakaladığımızı söyleyebiliriz. Başarıya ulaşabilmek için, çabalarımızı yönlendirecek olan usulleri bulmak çok basit bir şeydir. Aklımız Allah sözüyle beslendiğinde, İsa Mesih'in akli gibi düşünmeye ve anlamaya öğreniriz. Bizim iç organlarımız İsa Mesih kanı ve bedeniyle beslendiklerinde, İsa Mesih'in iç organları gibi duygulanmaya ve sevincinden sıçramayı öğrenirler. Bizim isteğimiz de, kurtuluşun emirleriyle beslendiğinde, İsa Mesih'in isteğini yapmaya ve O'nun gibi karar vermeyi öğrenir.

YENİLENME İHTİYACI

Tabî ki bunların tümü vaftiz olayıyla meydana gelmiyorlar. Hristiyanın tüm hayatı boyumca süregelen ve çeşitli kademeler gösteren bir mücadele ve yetiştirme gerek. Ancak bu anlaşılabilir bir şeydir. Dünyaya gelen bir çocuğun büyümesi için yemeğe ve eğitilmesi için de tahsile ihtiyaç vardır. Yeniden doğan bir Hristiyanın aziz olup kalması için Allah sözüne, aydınlanması için kutsal eğitime ve ilâhî gıda için de Kilisenin dinsel sırlarına ihtiyacı vardır. Ebeveynin ve vaftiz babasının sorumluluğu burada olup, dindarın kendisinin de sorumluluğu yine buradadır. İşte bak, vaftiz edilenler küçük çocuk olmaları durumunda, ebeveynlerinin Hristiyan ve vaftiz babalarının da irşat etmeğe kadir olanlardan olmaları gerektiğini ve bunun da geciktirilemeyecek bir ön şart olduğunu Kilise öne sürüyor. Aile fertlerinin tümünün ve küçük çocuklar büyüklerle, inancın dinsel sırlarının ibadetine iştirak ihtiyacına izin veren Kilise, sadece küçük çocuğun vaftiz edilmesi esnasında haklı gösterilmektedir (Resullerin İşleri 16,34).

AZIZLIĞIN SEVİNCİ

Vaftizler dedik ya, sadece aile içerisinde değil de, Kilisenin de yortusudurlar. Buna karşılık ise, o saatte, en mutlu ve en mübarek zat, hiç şüphesiz vaftiz edilen kişidir. Ağlayarak vaftiz kazanının suyuna batırılıp, papazın elinde yukarıya kaldırılan çocuk, hayatının en mutlu anını yaşıyor. Eski, kötü, sevimsiz ve ölü benliğinden kurtulup eşsiz armağanın tadını çıkarıyor. İsa Mesih gibi, yeni, genç, dirilmiş ve sevimli bir insana bürünüp, şan ve şerefle, Kutsal Ruh'un şan ve şerefiyle parlıyor. Beyazlar giymiş, şahsî adını almış, gülüyor, gülüşünde ihsanın bütün neşesi ve kurtuluşun tüm ferahlığı parlıyor. Hayatı ebedî olsun. Amin.

